

Den värmländska kompetensförsörjningen

Eda
Våren 2022

Ansvarig verksamhet	Regional utveckling
Kontakt	Ulrica Matthed Bergström, strateg kompetensförsörjning Britta Zetterlund Johansson, strateg kompetensförsörjning
Datum	2022-06-17
Diarienummer	RUN/220095
Region Värmland Regionens hus 651 82 Karlstad	

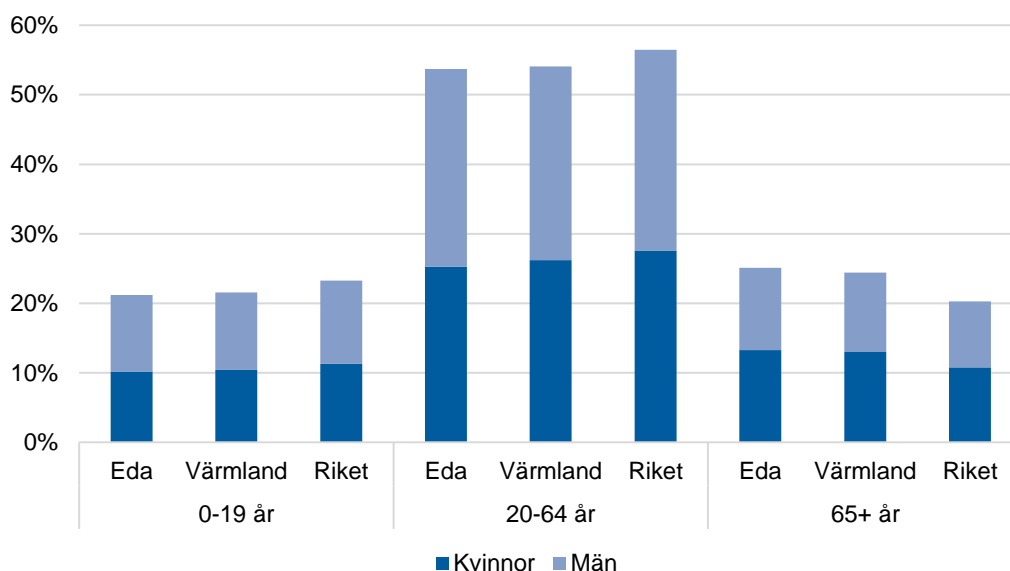
Innehåll

Befolkning 2021 – 2040	4
Gymnasiebehörighet	7
Andel behöriga lärare	9
Ämnesinriktning gymnasiet.....	10
Genomströmning gymnasiet.....	11
Avbrott gymnasiet.....	12
Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS)	13
Övergång till eftergymnasial utbildning	17
Utbildningsnivå	18
Sysselsättning	21
Arbetslöshet.....	22
Köns- och åldersfördelning per bransch.....	25

Befolkning 2021 – 2040

Statistiska centralbyrån (SCB) tar årligen fram en befolkningsframskrivning som baseras på antaganden om barnafödande, dödlighet samt flyttningar. Dessa antaganden har i sin tur baserats på hur utvecklingen sett ut under de senaste nio åren i kommunen, länet och riket. Allt annat lika, så ser SCB att befolkningen kommer att utveckla sig så här till 2040.

Viktigt att komma ihåg är att en befolkningsframskrivning inte är någon sanning om framtida befolkningsutveckling, utan en prognos främst baserad på de senaste årens utveckling i regionen och utvecklingen i riket som helhet. Störst osäkerhet i prognosen råder kring antalet personer som invandrar till Sverige, eftersom det till stor del är beroende av förhållanden i vår omvärld samt invandringspolitiska beslut. Vi ser till exempel en minskande invandring under de senaste åren på grund av en striktare invandringspolitik i Sverige, och coronapandemin har ytterligare begränsat rörelsefriheten i världen. En minskad invandring påverkar Värmlands befolkningsutveckling stort, eftersom länets folkökning under lång tid drivits av invandringen.

Figur 1: Befolkningen i Eda, Värmland och riket efter kön och ålder, 2021
(Källa: SCB)

Detta diagram visar hur befolkningsstrukturen i Eda skiljer sig från Värmland och riket som helhet. Befolkningen är indelad efter kön och efter åldersgrupperna 0–19 år, 20–64 år samt 65 år och äldre.

Eda ligger på samma nivå som snittet för Värmland när det gäller barn och unga samt arbetsför befolkning, men har en något större andel äldre. Jämfört med rikssnittet har både kommunen och länet en mindre andel av befolkningen som är i arbetsför ålder och en större andel som är 65 år och äldre. Detta kan påverka kommunens och regionens försörjningsbörda negativt, då det är färre som arbetar och genom inkomstskatten finansierar välfärden och fler som nyttjar den genom omsorg, sjuk- och hälsovård.

Åldersgrupp	Kön	Folkmängd		Förändring	
		2021	2040	Antal	Procent
0-19	Kvinnor	864	799	-65	-7,5%
	Män	934	891	-43	-4,6%
	Samtliga	1 798	1 690	-108	-6,0%
20-64	Kvinnor	2 142	2 025	-117	-5,5%
	Män	2 418	2 418	0	0,0%
	Samtliga	4 560	4 443	-117	-2,6%
65+	Kvinnor	1 125	1 118	-7	-0,6%
	Män	1 007	1 128	121	12,0%
	Samtliga	2 132	2 246	114	5,3%
Totalt	Kvinnor	4 131	3 942	-189	-4,6%
	Män	4 359	4 437	78	1,8%
	Samtliga	8 490	8 379	-111	-1,3%

Tabell 1: Befolkningsförändringar i Eda kommun 2021-2040, per åldersgrupp och kön
(Källa: SCB)

Denna tabell visar befolkningen i Eda kommun 2021 samt den förväntade befolkningen 2040 efter åldersgrupp och kön. En total minskning av befolkningen till 2040 prognostiseras till strax över en procent. Befolkningen i arbetsför ålder förväntas minska med nästan tre procent, medan barn och unga förväntas minska med sex procent. Befolkningen 65 år och äldre förväntas däremot öka med drygt fem procent.

Det är en stor skillnad mellan könen i den äldsta gruppen, där kvinnorna förväntas minska med sju personer medan männen förväntas öka med 121 personer. Det är också en stor skillnad mellan könen i den arbetsföra gruppen, där man förväntar sig en minskning med 117 kvinnor medan antalet män förblir oförändrat. Här står alltså kvinnor för hela den förväntade minskningen. Bland barn och unga förväntas en större minskning bland kvinnor än män. Sammantaget gör detta att i den totala befolkningen i kommunen förväntas antalet kvinnor minska med nästan fem procent till 2040, medan antalet män förväntas öka med nästan två procent.

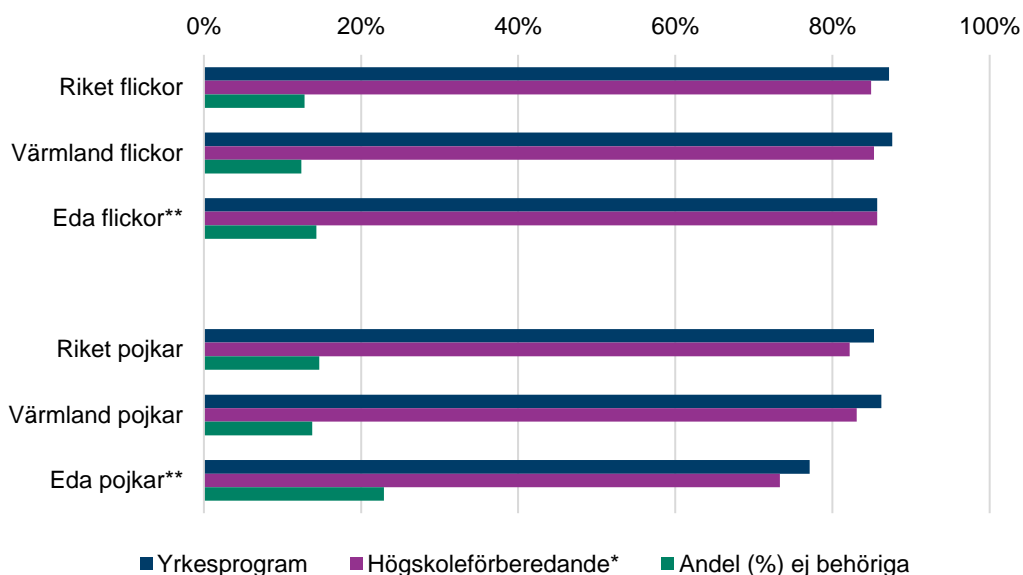
Åldersgrupp	Kön	Folkmängd		Förändring	
		2021	2040	Antal	Procent
65-69 år	Kvinnor	281	240	-41	-14,6%
	Män	275	293	18	6,5%
	Samtliga	556	533	-23	-4,1%
70-74 år	Kvinnor	285	245	-40	-14,0%
	Män	270	269	-1	-0,4%
	Samtliga	555	514	-41	-7,4%
75-79 år	Kvinnor	220	236	16	7,3%
	Män	221	235	14	6,3%
	Samtliga	441	471	30	6,8%
80-84 år	Kvinnor	148	191	43	29,1%
	Män	130	179	49	37,7%
	Samtliga	278	370	92	33,1%
85-89 år	Kvinnor	116	126	10	8,6%
	Män	78	102	24	30,8%
	Samtliga	194	228	34	17,5%
90-94 år	Kvinnor	57	62	5	8,8%
	Män	24	45	21	87,5%
	Samtliga	81	107	26	32,1%
95+ år	Kvinnor	18	18	0	0,0%
	Män	9	5	-4	-44,4%
	Samtliga	27	23	-4	-14,8%

Tabell 2: Befolkningsförändringar i Eda kommun 2021-2040, åldersgruppen över 65 år
(Källa: SCB)

I tabellen på föregående sida såg vi att gruppen 65 år och äldre som helhet förväntas öka med 5,3 procent till 2040, men om vi tittar närmare så ser vi en del viktiga skillnader mellan åldersgrupperna och mellan kvinnor och män. Befolkningen 65-74 år förväntas minska till 2040, men det är framför allt antalet kvinnor som förväntas minska. Det är också en större ökning av andelen män i de äldre segmenten, jämfört med kvinnor. Ser vi till exempel på gruppen mellan 90-94 år så prognosticerar SCB med en total ökning på drygt 32 procent till 2040. Men vår könsuppdelade data visar att kvinnorna förväntas öka med knappt nio procent medan männen tros öka med 87,5 procent.

Vad gäller den påverkan på försörjningsbördan som kan bli en effekt av att andelen av befolkningen i arbetsför ålder minskar så skulle detta kunna lindras något genom att fler fortsätter arbeta efter att de fyllt 65 år. Dessvärre hjälper inte det Eda i någon stor mån, eftersom även befolkningen 65-74 år minskar. Problemet med försörjningsbördan kan alltså förvärras ytterligare när man tittar närmare på åldersfördelningen i gruppen 65+ i och med att de allra äldsta, de som generellt sett är i störst behov av hälso- och sjukvård, ökar stort.

Gymnasiebehörighet

Figur 2: Behörighet till gymnasieskolan, läsåret 2020/21

(Källa: Skolverket)

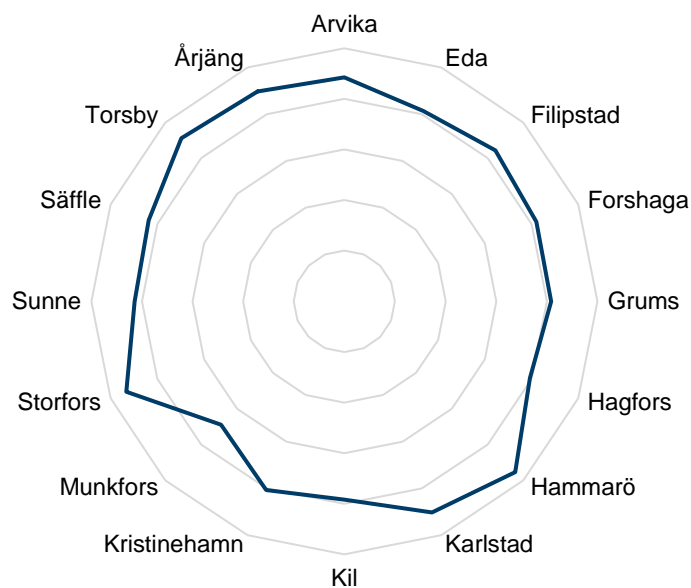
*Andelen behöriga till högskoleförberedande program har beräknats som ett snitt av andelen behöriga till estetiskt program, ekonomi-, humanistiska och samhällsvetenskapliga program och naturvetenskapligt och tekniskt program.

**Antalet ej behöriga var färre än 10 personer, och därför visar Skolverket (..) i sin statistik. Andelen ej behöriga har därför räknats ut som 100 minus andelen behöriga till yrkesprogram.

Eftersom yrkesprogram har lägst antagningsbetyg så är andelen behöriga till yrkesprogram + andelen ej behöriga = 100 procent av eleverna.

När det gäller andelen elever som gick ur grundskolan med gymnasiebehörighet läsåret 2020/21 så ligger Värmland något högre än riket som helhet, både för yrkesprogram och högskoleförberedande program och både för flickor och pojkar.

Gymnasiebehörigheten bland elever som går ur grundskolan i Eda är lägre både för flickor och pojkar jämfört med länet och riket. Kullstorleken kan antas spela viss roll här, vilket blir en faktor i länets mindre kommuner. Kullen som avslutade grundskolan detta läsår bestod av 35 flickor och 35 pojkar. Därför visar till exempel inte Skolverket antalet ej behöriga, eftersom antalet för både flickor och pojkar understiger 10 och därmed skyddas av sekretess.

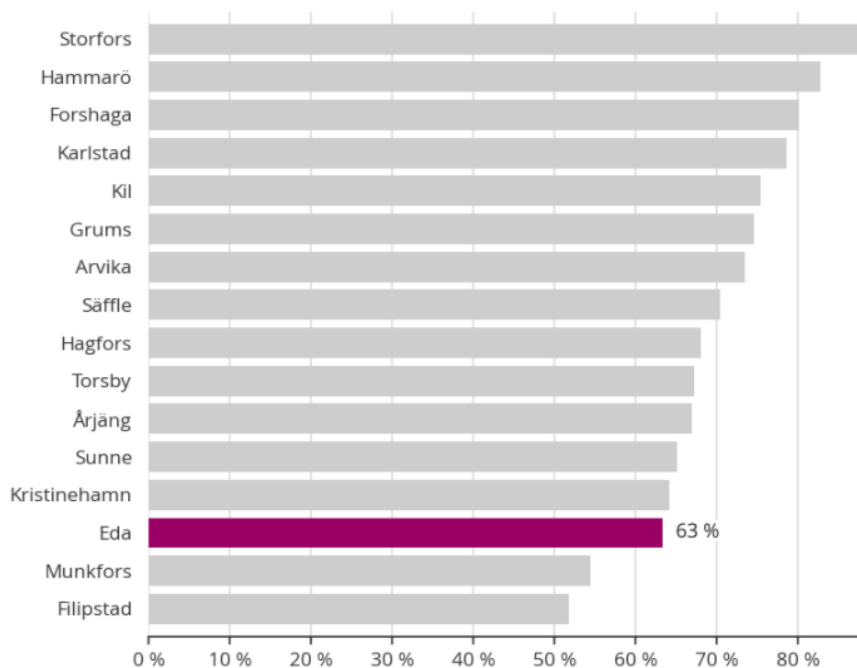
Figur 3: Skillnad i gymnasiebehörighet, läsåret 2020/21
(Källa: Skolverket)

Det ser väldigt olika ut med gymnasiebehörigheten i de värmländska kommunerna. I diagrammet ovan är gymnasiebehörigheten lägst i den mittersta cirkeln (0 %) och högst längst ut (100 %), och varje cirkel är 20 procent. Vi kan tyvärr inte visa skillnaderna mellan flickors och pojkars gymnasiebehörighet eftersom små värden i vissa kommuner gör att siffrorna inte blir jämförbara.

Andel behöriga lärare

Grundskolan i Eda kommun har förhållandevis låg lärarbehörighet, jämfört med andra värmländska kommuner.

Källa: Skolverket

Figur 4: Andel behöriga grundskollärare i Värmland, oktober 2021

(Källa: SCB / Läraryrskommitteten)

I oktober 2021 hade motsvarande 63 procent av lärarna i grundskolan i Eda kommun lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne. I hela riket är Eda rankad som nummer 228 av landets 290 kommuner.

Av de sammanlagt 75 heltidstjänsterna i grundskolan i Eda kommun (motsvarande 90 lärare) var det 47 som hade lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne.

– Läget är allvarligt. Bristen på behöriga lärare hotar kvaliteten i svensk skola och hela vår framtid som kunskapsnation, säger Läraryrskommittetens ordförande Johanna Jaara Åstrand.

Bland kommunerna i Värmlands län har Storfors störst andel behöriga lärare (88 %) och Filipstad lägst (52 %).

Andelen behöriga lärare i Eda är ungefär densamma som under förra läsåret. Eda följde därmed utvecklingen i riket. I hela landet ligger lärarbehörigheten på 71 procent, vilket är ungefär samma nivå som året innan.

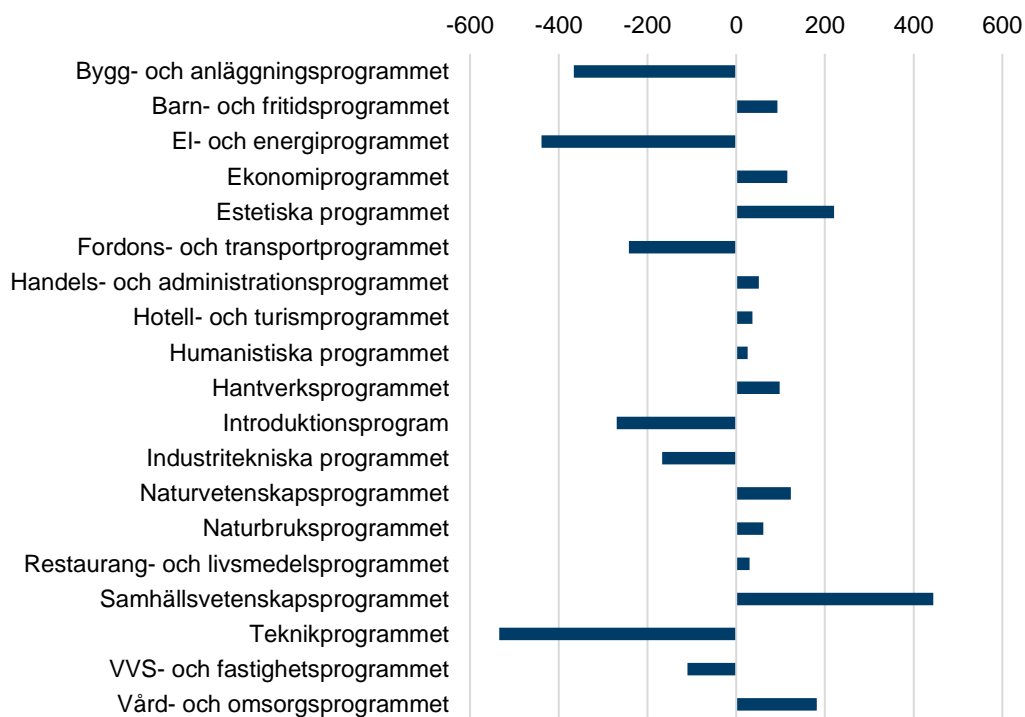
Text och diagram från Läraryrskommittetens årliga uppdatering¹:

<https://www.lararforbundet.se/artikelsidor/kolla-andelen-behoriga-i-din-kommun?region=eda-kommun>

¹ Senast uppdaterad 31 mars, 2022

Ämnesinriktning gymnasiet

Den könsuppdelade arbetsmarknaden syns redan i unga kvinnors och mäns val till gymnasiet. De inriktningar som har en större andel kvinnor leder till kvinnodominans i motsvarande bransch på arbetsmarknaden, och likadant för män.

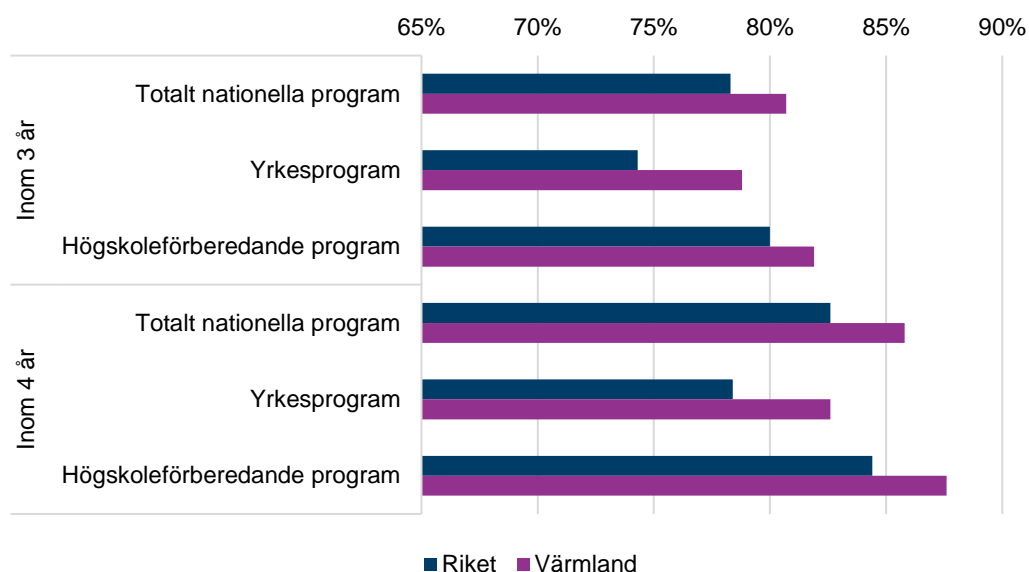
Figur 5: Mäns och kvinnors studieinriktning på gymnasiet, 2019
(Källa: SCB)

I diagrammet ovan visas utbildningar med en övervikt av män till vänster om axeln och en övervikt av kvinnor till höger om axeln. Eftersom det blir för få individer på vissa program när vi tittar på Eda kommun visas här studieinriktningen för gymnasieeleverna i hela länet.

Bland elever på gymnasiet 2019 som var folkbokförda i Värmland var det störst obalans på teknikprogrammet, där det var en mycket stor övervikt av män. Den näst största obalansen fanns på samhällsvetarprogrammet, där det istället var en övervikt av kvinnor. Även el- och energi och bygg- och anläggningsprogrammet hade stora obalanser i könsfördelningen, med stor övervikt av män. Bland kvinnor var det även estetiskt program och vård och omsorg som hade störst obalans.

Dessa ämnesinriktningar speglar i hög utsträckning vilka branscher kvinnor och män arbetar i.

Genomströmning gymnasiet

Figur 6: Genomströmning gymnasiet, startläsåret 2017/18
(Källa: Skolverket)

Diagrammet visar andel (%) som slutfört gymnasieprogram med examen inom tre eller fyra år. Observera att vi inte tagit med genomströmningen för introduktionsprogram, utan fokuserar på de nationella programmen. Genomströmningen är generellt högre inom de högskoleförberedande programmen än inom yrkesprogrammen.

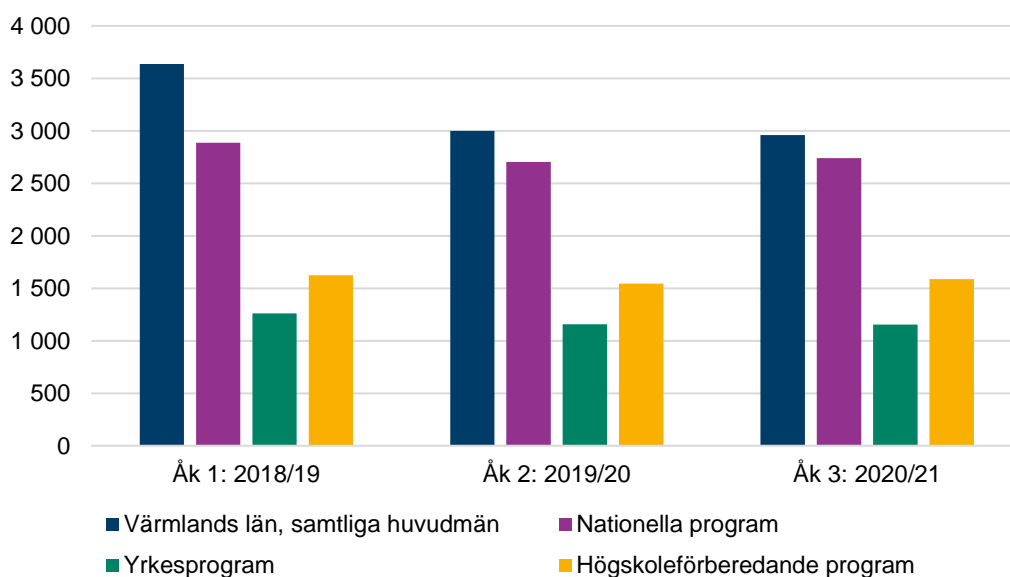
Eftersom Skolverkets statistik inte baseras på elevernas folkbokföringskommuner utan skolans placering kan vi inte visa data för Eda kommun utan visar genomströmningen för länet.

Genomströmningen i gymnasieskolan i Värmland är genomgående högre än snittet för riket. Inom yrkesprogrammen är genomströmningen på tre år strax under 79 procent (74 procent i riket) och på fyra år knappt 83 procent (78 procent riket). Inom de högskoleförberedande programmen är genomströmningen på tre år 82 procent (80 procent riket) och på fyra år nästan 88 procent (84 procent riket).

Avbrott gymnasiet

Skolverkets statistik visar samtliga avbrott, och orsaken till att en elev försvinner ur statistiken från ett år till ett annat behöver inte nödvändigtvis bero på att hen avbrutit sina studier. Till exempel kan en elev åkt som utbytesstudent eller flyttat till annat län. Eftersom varken SCB, Skolverket eller CSN har data där en kan följa individer genom skolgången är det svårt att med säkerhet säga vart individerna tar vägen.

Här får vi visa siffror för länet. 2020 var det enligt Skolverket tre procent av nybörjare i gymnasiet som också var folkbokförda i Värmland som gjorde avbrott/studieuppehåll föregående år, vilket är samma siffra som rikssnittet. Det var 23 procent som bytte från introduktionsprogram till ett nationellt program, vilket var två procentenheter lägre än rikssnittet.

Figur 7: Förändringar i elevantal i kullen som började gymnasiet hösten 2018
(Källa: Skolverket)

Men för att se hur elevantalet förändras från ett år till ett annat kan det vara intressant att följa en kull över tre år, en förmodad gymnasieutbildning. Ser vi enbart på antalet elever och jämför hur många som började gymnasiet hösten 2018 och hur många som är kvar i oktober 2021 när mätningen görs så har totalt 19 procent av eleverna försvunnit längs vägen. Denna siffra avser samtliga huvudmän och inkluderar introduktionsprogrammen, och det största tappet sker mellan första och andra året.

Bland de nationella programmen är förändringen mycket mindre, en minskning med fem procent totalt. Yrkesprogrammen minskade elevantalet med nio procent under de här åren, och de högskoleförberedande programmen endast två procent.

Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS)

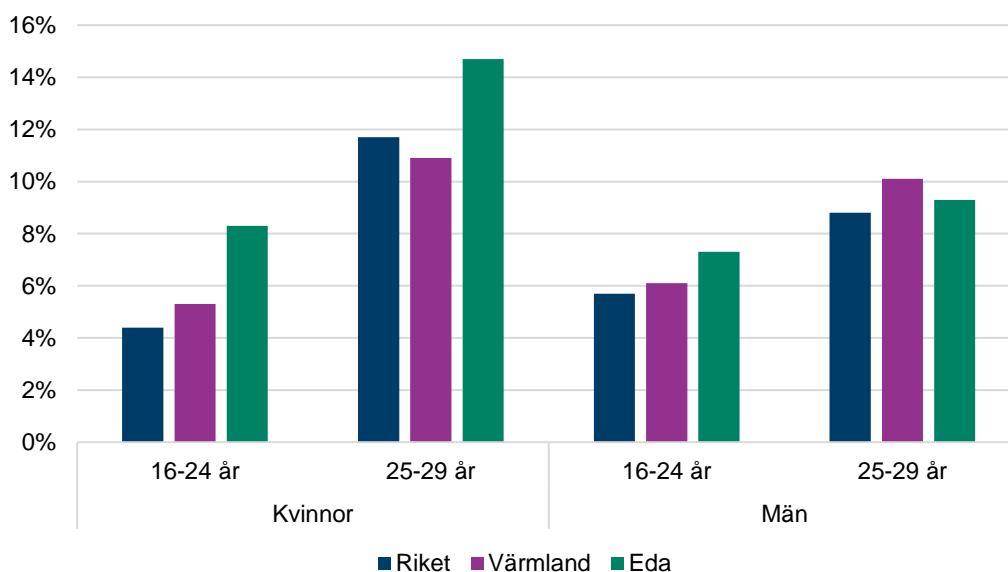
Definitionen för unga som varken arbetar eller studerar är: Unga mellan 16-29 år som är folkbokförda i Sverige och under ett helt kalenderår:

1. Inte haft inkomster över ett basbelopp, 47 300 kr (2020)
2. Inte haft studiemedel, varit utbildningsregistrerad eller studerat vid SFI mer än 60 timmar

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors (MUCF) UVAS-statistik bygger på underlag som innefattar hela befolkningen i åldern 16 till 29 år, inte endast ett urval, vilket gör att problem med bortfall som vid exempelvis enkätundersökningar kan undvikas.

Sedan 2015 innehåller statistiken ett antal unga vuxna som är skrivna i Sverige men arbetar i Norge och Danmark, och det får störst påverkan på siffrorna för angränsande regioner såsom Värmland. MUCF har tittat på statistiken från 2014, då gränspendlarna räknades bort, och såg en påverkan på den värmländska statistiken med tre procent om dessa inkluderades². I Årjäng och Eda steg antalet UVAS med runt tio procent om gränspendlarna räknades med. Vi kan utgå från att överskattningen av antalet UVAS fortfarande är högre i Värmland än i andra regioner, men vi vet inte exakt hur mycket högre eftersom det i dagläget inte finns några möjligheter att samköra statistik mot Norge.

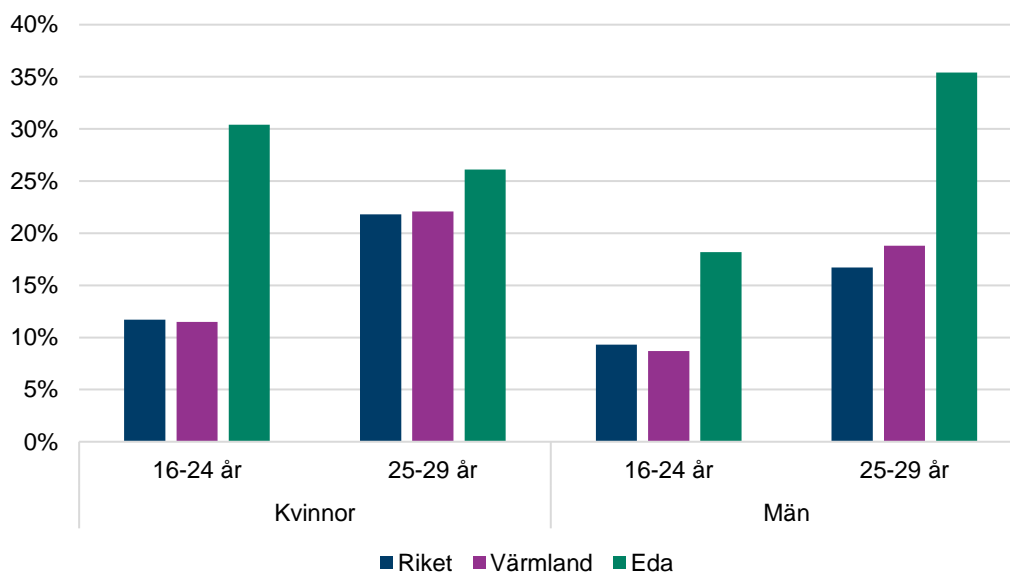
De senaste gränspendlingssiffror vi har är från 2017, och då var det 659 personer (196 kvinnor och 463 män) folkbokförda i Eda som pendlade till arbete i Norge. De stod för 16 procent av de totalt 4 217 värmländska invånare som arbetspendlade till Norge 2017 och Eda var därmed kommunen med näst störst andel gränspendlare.

Figur 8: Unga som varken arbetar eller studerar 2019, INRIKES födda
(Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF)

När det gäller unga som varken arbetar eller studerar och som är födda i Sverige ligger Eda över både Värmland och riket som helhet bland både kvinnor och män i båda åldersgrupperna, förutom bland män 25-29 år där kommunen ligger lägre än länet men högre än riksnittet är.

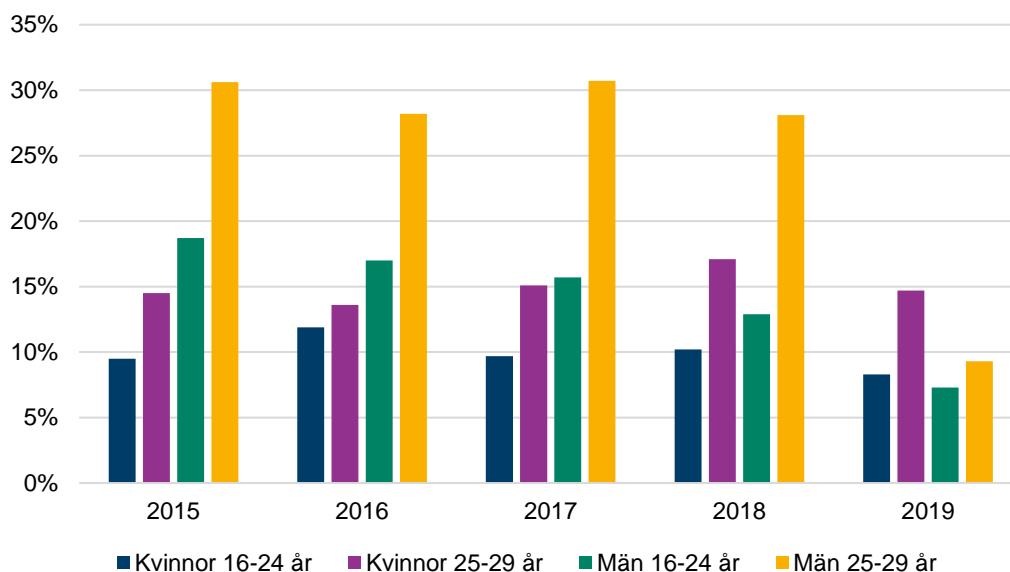
² https://www.mucof.se/sites/default/files/2021/10/forandringar_av_uvas-siffror_fran_och_med_ar_2015.pdf

Figur 9: Unga som varken arbetar eller studerar 2019, UTRIKES födda
(Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF)

När det gäller unga som varken arbetar eller studerar och som är födda utanför Sverige ser vi också stora skillnader jämfört med läns- och rikssnitten. De största skillnaderna finns bland kvinnor 16-24 år och män 25-29 år. I gruppen kvinnor 16-24 år är det nästan tre gånger så stor andel UVAS i Eda jämfört med länet och riket, och i gruppen män 25-29 år nästan dubbelt så stor andel som i länet och riket.

Även här är det värt att ha två saker i åtanke: (1) det är ganska få individer i underlaget, vilket gör att varje individ får stor procentuell påverkan, och (2) personer som är födda i Norge och som även arbetar på andra sidan gränsen blir registrerade som utrikes födda unga som varken arbetar eller studerar och inkluderas därför här. Vi vet att dessa är fler i Eda än i många andra kommuner.

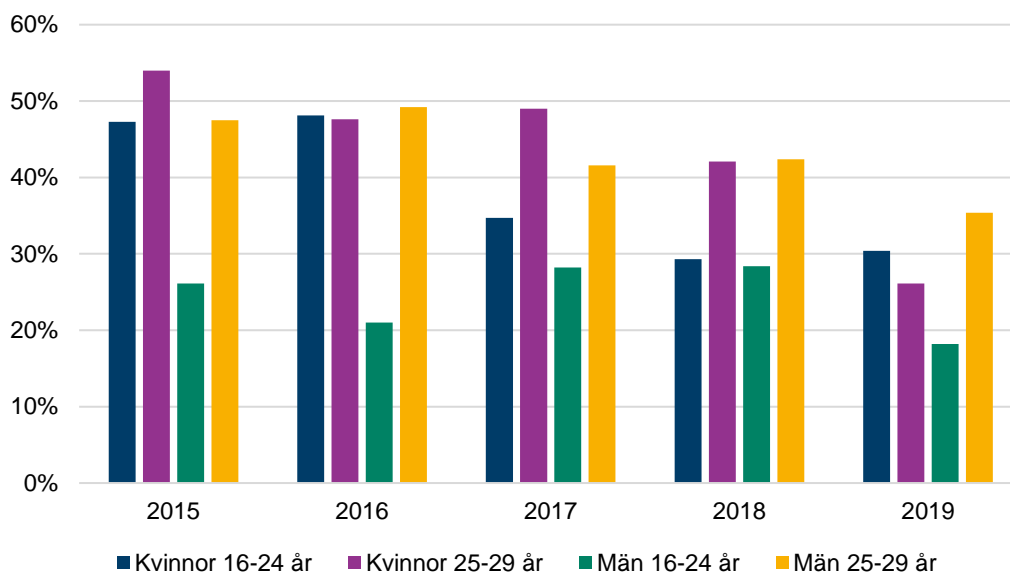

Figur 10: Unga i kommunen som varken arbetar eller studerar 2015-2019, INRIKES födda
(Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF)

Ser man på hur andelen inrikes födda UVAS i Eda har förändrats över tid har det skett en minskning överlag mellan 2015 och 2019, förutom bland kvinnor 25-29 år som har ökat något.

Bland kvinnor som varken arbetar eller studerar har andelen minskat med 1,2 procentenheter i den yngre gruppen, men ökat med 0,2 procentenheter bland 25-29-åringar. Andelen män som varken studerar eller arbetar har de senaste fem åren minskat med 11,4 procentenheter bland 16-24-åringar och med 21,3 procentenheter bland 25-29-åringar.

Om närheten till Norge påverkar siffrorna bör rimligen andelen UVAS stiga när valutakurs och andra faktorer gör det mer fördelaktigt att arbeta i Norge, och sjunka när det är mindre fördelaktigt. Det är också sannolikt att coronapandemin och det faktum att gränsen mellan Norge och Sverige varit stängd under en stor del av de senaste två åren har påverkat arbetspendlingen över gränsen, vilket vi får se i en senare uppdatering.

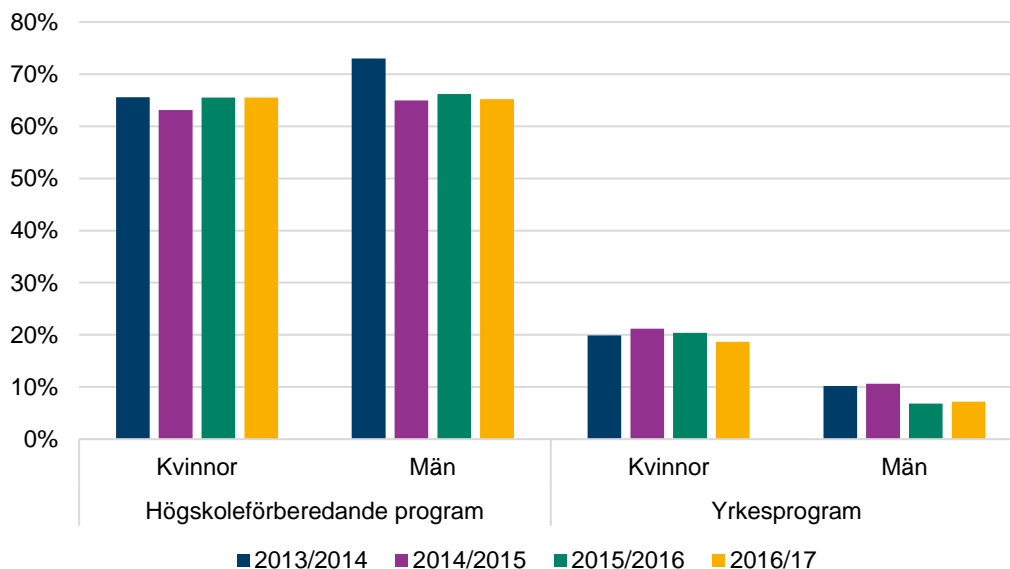
Figur 11: Unga i kommunen som varken arbetar eller studerar 2015-2019, UTRIKES födda
(Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF)

För utrikes födda unga i Eda som varken arbetar eller studerar syns en minskning över de senaste fem åren för båda könen och i båda åldersgrupperna. Bland kvinnorna har andelen minskat med 16,9 procentenheter för kvinnor 16-24 år och 27,9 procentenheter för kvinnor 25-29 år. Bland männen har andelen minskat med 7,9 procentenheter för män 16-24 år och 12,1 procentenheter för män 25-29 år.

Övergång till eftergymnasial utbildning

Då en årskull i kommunen innehåller för få individer för att det ska bli någon jämförbarhet mellan åren får vi tyvärr visa data för hela länet istället.

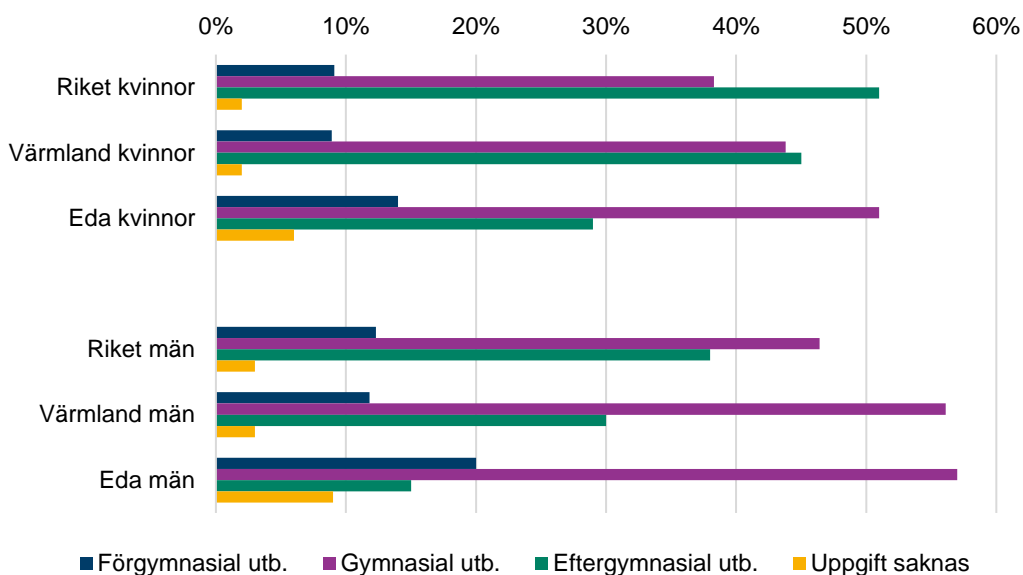
Figur 12: Övergång till eftergymnasial utbildning inom tre år efter gymnasiet
(Källa: SCB)

I länet som helhet är det ungefär lika stora andelar kvinnor och män som inom tre år från avslutad högskoleförberedande gymnasieutbildning gått vidare till eftergymnasial utbildning, med undantag från läsåret 2013/2014 då det var sju procentenheter fler män.

Bland studenter som valt ett yrkesprogram på gymnasiet är det långt färre som går till eftergymnasiala utbildningar, men det är ju också en stor del av syftet med yrkesprogrammen – att utbilda mot konkreta, befintliga behov på arbetsmarknaden. Det är dock en större andel kvinnor som går från yrkesprogram till högre utbildning. De senaste två åren har andelen män som går från yrkesprogram till eftergymnasiala studier dessutom sjunkit något.

Utbildningsnivå

Diagrammen för utbildningsnivå visar högsta avslutade utbildning, inte hur många som har en viss utbildning. En person som räknas in i "Eftergymnasial utbildning > 3 år" har ju även förgymnasial utbildning, gymnasial utbildning, och eftergymnasial utbildning, men räknas bara i kategorin för hens högsta avslutade utbildning.

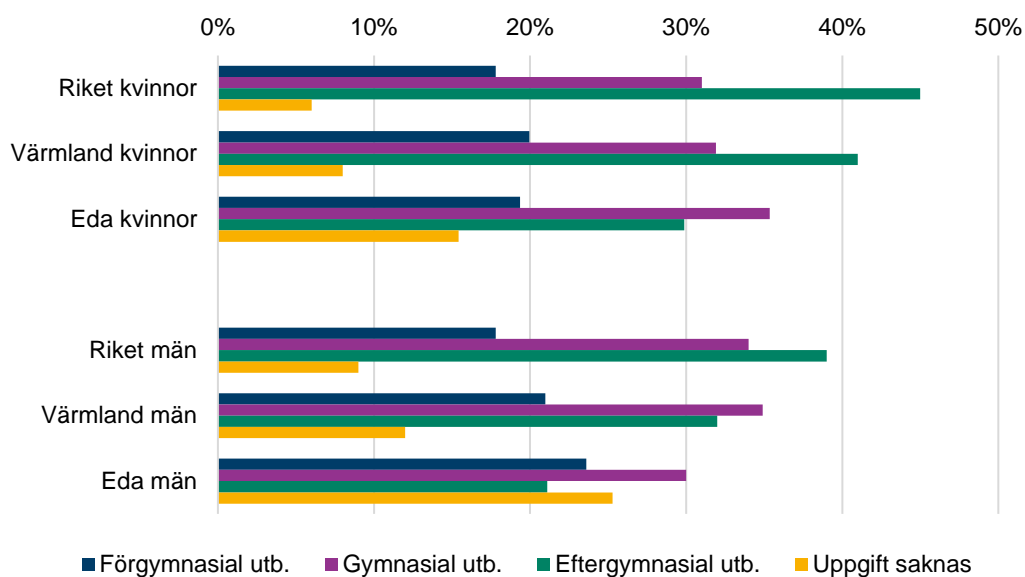
Figur 13: Utbildningsnivå bland befolkningen 25-64 år, 2020
(Källa: SCB)

Det är fler invånare mellan 25-64 år i Eda vars högsta avslutade utbildning är förgymnasial eller gymnasial jämfört med Värmland och riket. Eda halkar efter något vad gäller eftergymnasial utbildning.

I Eda är det 29 procent av alla kvinnor mellan 25-64 år vars högsta utbildning är eftergymnasial, jämfört med 45 procent av de värmländska kvinnorna och 51 procent av kvinnorna i riket. I Eda är det istället 65 procent av kvinnorna mellan 25-64 år som har som högst grundskole- eller gymnasieutbildning jämfört med 53 procent i Värmland och 47 procent i riket.

Bland samtliga män som är 25-64 år och folkbokförda i Eda är det 15 procent vars högsta utbildning är eftergymnasial utbildning, jämfört med 30 procent i länet och 38 procent i riket. Andelen män som högst har grundskole- eller gymnasieutbildning är i Eda 77 procent, jämfört med 68 procent i Värmland och 59 procent i riket som helhet.

Bland kvinnor mellan 25-64 år är det i Eda sex procent där uppgift om utbildning saknas, jämfört med två procent i både Värmland och riket. Bland männen i Eda är det nio procent som saknar uppgift om utbildning, jämfört med tre procent i Värmland och riket.

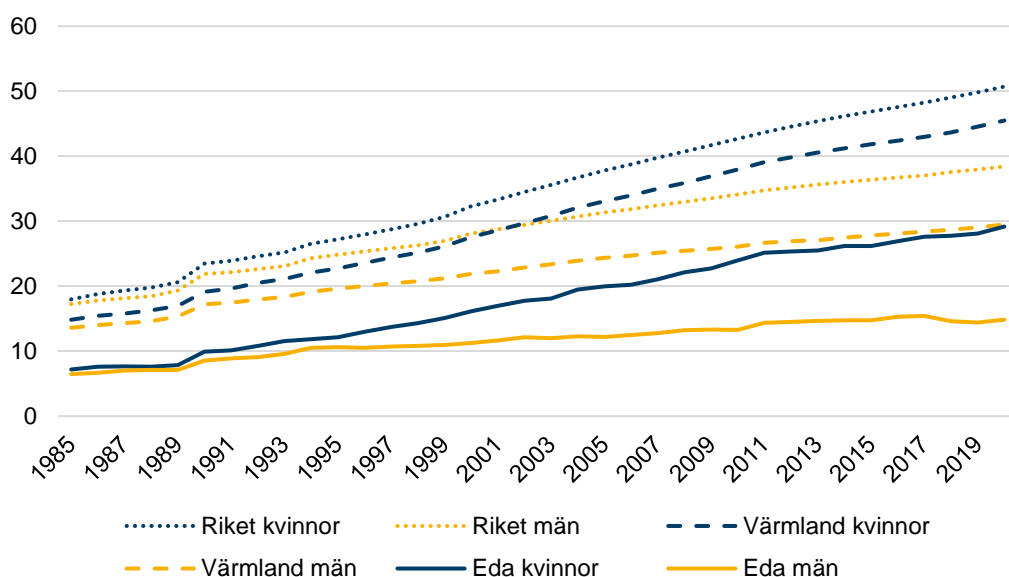
Figur 14: Utbildningsnivå bland befolkningen 25-64 år, UTRIKES födda, 2020
(Källa: SCB)

I Eda är det 30 procent av de utrikes födda kvinnorna mellan 25-64 år vars högsta avslutade utbildning är eftergymnasial, jämfört med 41 procent av de utrikes födda kvinnorna i länet och 45 procent på riksnivå. I Eda är det 55 procent av utrikes födda kvinnor mellan 25-64 år som har högst en grundskole- eller gymnasieutbildning jämfört med 52 procent i Värmland och 49 procent i riket.

Bland utrikes födda män som är 25-64 år och folkbokförda i Eda har 21 procent en eftergymnasial utbildning, jämfört med 32 procent i länet och 39 procent i riket. Andelen som högst har grundskola eller gymnasium är i Eda 54 procent, jämfört med 56 procent i Värmland och 52 procent i riket som helhet.

Bland utrikes födda kvinnor mellan 25-64 år är det i Eda 15 procent där uppgift om utbildning saknas, jämfört med åtta procent i Värmland och sex procent i riket. Bland de utrikes födda männen är det i Eda 25 procent, jämfört med 12 procent i Värmland och nio procent i riket.

En faktor att ta i beaktande när vi tittar på data uppdelade på inrikes och utrikes födda är att det i Värmland finns en större mängd invånare som är födda i Norge jämfört med de flesta andra regioner, framför allt i kommunerna längs gränsen.

Figur 15: Andel (%) av befolkningen 25-64 år med eftergymnasial utbildning, 1985-2020
(Källa: SCB)

När vi tittar på hur andelen av hela befolkningen i arbetsför ålder som har en eftergymnasial utbildning, inklusive forskarutbildning, har utvecklats över tid ser vi stora könsskillnader. 1985 var det ganska liten skillnad mellan andelarna kvinnor och män som hade en eftergymnasial utbildning, men under de följande 35 åren har andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning ökat mer än andelen män.

I riket ökade andelen kvinnor 25-64 år med en eftergymnasial utbildning från 18 procent 1985 till 51 procent 2020. Andelen män ökade från 17 procent till 38 procent. Medan andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning ökade med 33 procentenheter ökade andelen män med 21 procentenheter. 1985 var det en procentenhet fler kvinnor med en eftergymnasial utbildning än män, men 2020 var skillnaden 12 procentenheter.

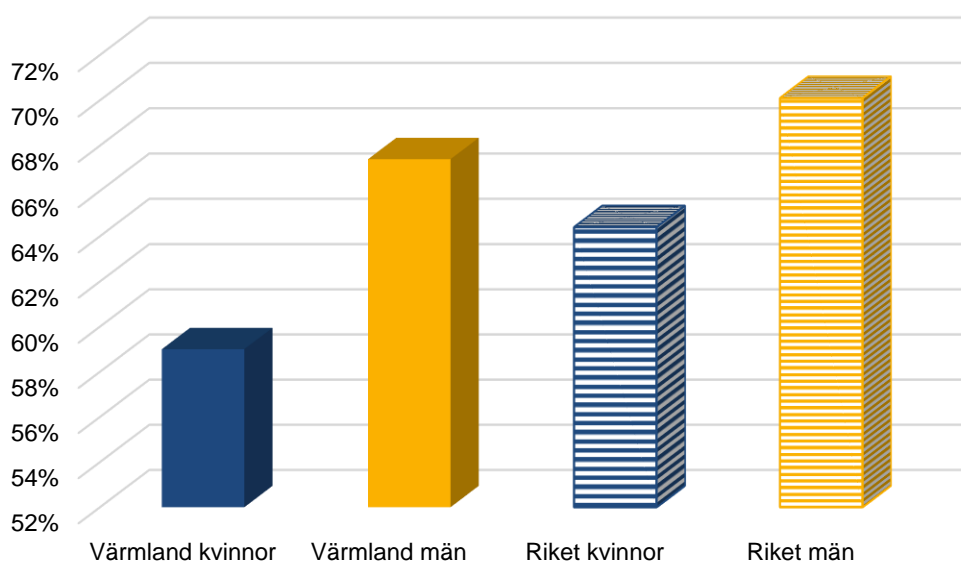
I Värmland ökade andelen kvinnor 25-64 år med en eftergymnasial utbildning från 15 procent 1985 till 46 procent 2020. Andelen män ökade från 14 till 30 procent. Medan andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning ökade med 31 procentenheter ökade andelen män med ungefär hälften så mycket, 16 procentenheter. 1985 var det en procentenhet fler kvinnor än män med en eftergymnasial utbildning, men 2020 var skillnaden 16 procentenheter.

I Eda ökade andelen kvinnor 25-64 år med en eftergymnasial utbildning från sju procent 1985 till 29 procent 2020. Andelen män ökade från sex procent till 15 procent. Medan andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning har ökat med 22 procentenheter har andelen män bara ökat med åtta procentenheter. 1985 var det en procentenhet fler kvinnor med en eftergymnasial utbildning än män, men 2020 var skillnaden 14 procentenheter.

Sysselsättning

Personer som utfört minst en timmes arbete under en mätvecka, antingen som anställd, företagare eller medhjälpare i ett familjeföretag, räknas som sysselsatta. Sysselsättningsgraden visar hur stor andel av befolkningen i arbetsför ålder som är sysselsatt. När man säger befolkningen i arbetsför ålder menar man vanligtvis personer i åldern 20-64 år, men SCB:s arbetskraftsundersökningar baseras på befolkningen 15-74 år.

För att exemplifiera sysselsättningsgraden kan man tänka sig ett samhälle med totalt 130 invånare där 100 personer är mellan 15-74 år gamla och 60 personer är sysselsatta. Sysselsättningsgraden blir då 60 procent (60/100).

Figur 16: Sysselsättning per kön 2021, Värmland och riket
(Källa: SCB)

Då sysselsättningsgraden inte är tillgänglig på kommunnivå får vi se på Värmland som helhet. Det är dessutom vanskligt att jämföra 2021 års siffror med tidigare år, på grund av att arbetskraftsundersökningarna (AKU) sedan den 1 januari 2021 anpassats till EU:s nya ramlag vilket innebär förändringar i bland annat definitionen av sysselsatta och av urvalet. Till exempel klassas inte längre vissa långtidsfrånvarande som sysselsatta, och det har medfört en ökning av antalet personer som klassas som ej i arbetskraften 2021 jämfört med föregående år. SCB har gjort en dubbelmätning under 2021 för att kunna länka 2021 med äldre tidsserier, så på sikt kommer vi återigen att kunna se förändringar över tid³.

Värmlands sysselsättningsgrad ligger under rikets både bland kvinnor och män. 2021 var 59 procent av kvinnorna i Värmland sysselsatta, jämfört med 64,4 procent på riksnivå. Bland männen var det i Värmland 67,4 procent sysselsatta jämfört med 70,1 procent i riket som helhet.

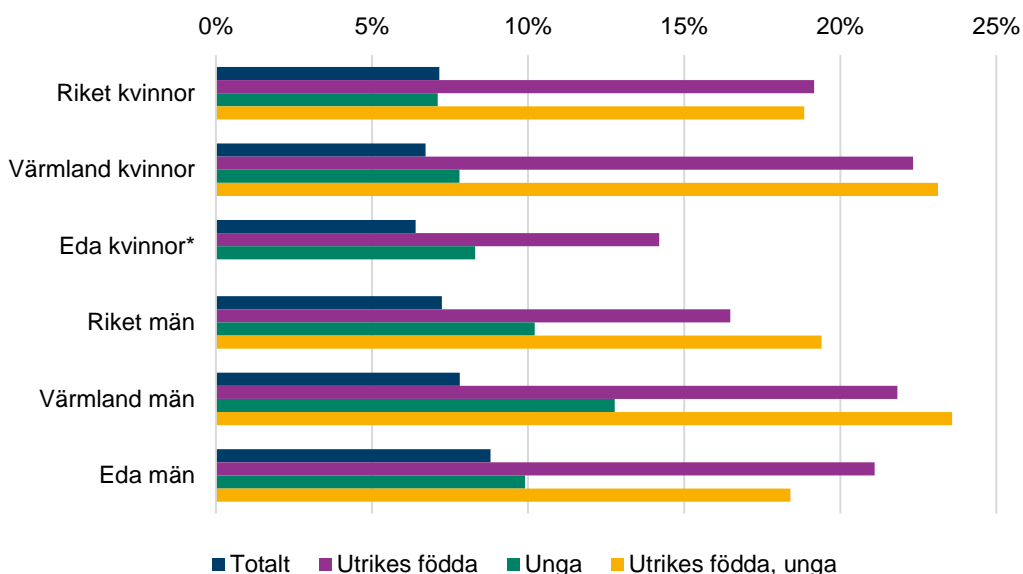
Sysselsättningsgraden baseras på de individer som är registrerade som förvärvsarbetande i den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, RAMS. De flesta som arbetspendlar över en landsgräns registreras inte som förvärvsarbetande, vilket innebär att sysselsättningen i regioner som har en högre gränspendling underskattas.

³ <https://scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/arbetskraftsundersokningar/arbetskraftsundersokningarna-aku/produktrelaterat/aktuellt/information-om-inforande-av-ny-ramlag-2021-i-aku/>

Arbetslöshet

Arbetslöshet kan uttryckas som antalet arbetslösa och som andelen arbetslösa av den registrerade arbetskraften. Arbetslöshet mäts alltså inte mot befolkningen i arbetsför ålder som sysselsättningsgraden utan mot det totala antalet sysselsatta och arbetslösa personer i befolkningen.

För att sätta arbetslöshetsmättet i ett sammanhang kan man tänka sig ett samhälle med 100 personer i arbetsför ålder. 60 personer är sysselsatta och 20 personer är arbetslösa. Arbetslösheten uppgår då till 25 procent (20/80).

Figur 17: Arbetslöshet som andel av den registrerade arbetskraften, december 2021
(Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik)

*Arbetsförmedlingen visade ingen andel för utrikes födda kvinnor mellan 18-24 år i december 2021 då det var för få individer.

Samtliga grupper jämförs som andel av den registrerade arbetskraften (antal sysselsatta + arbetslösa). I Arbetsförmedlingens månadsstatistik ingår alla inskrivna arbetslösa mellan 16-64 år.

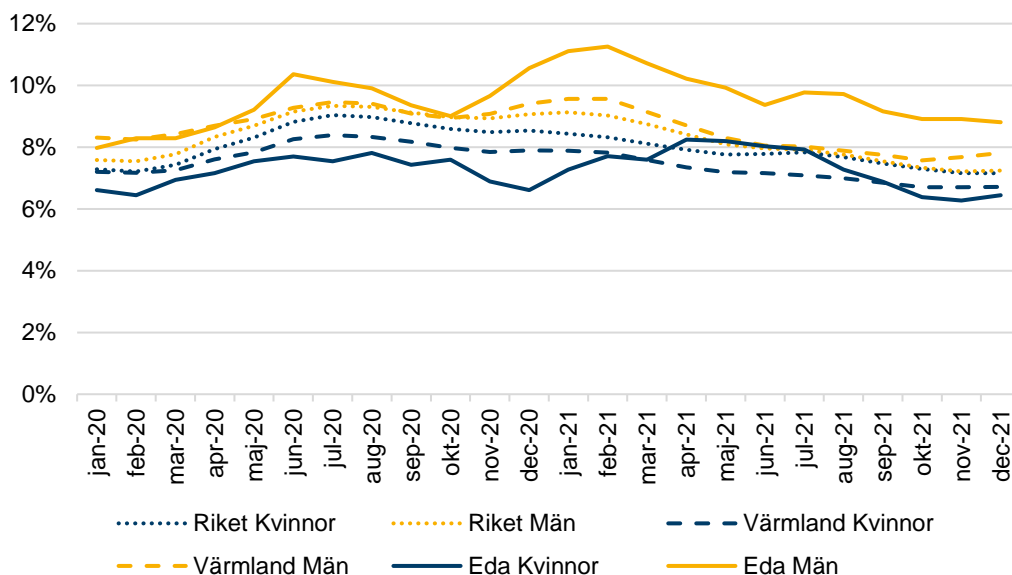
Ser vi på arbetslösheten i Eda jämfört med Värmland och riket som helhet så ligger kommunen lägre än Värmland och riket när det gäller både kvinnors arbetslöshet totalt sett och även bland utrikes födda kvinnor. Dessutom är det en lägre andel arbetslösa unga män, både totalt sett och bland utrikes födda.

På riksnivå var arbetslösheten bland både kvinnor och män 7,2 procent i december 2021. I Värmland var arbetslösheten bland kvinnor 6,7 procent och bland män 7,8 procent. I Eda var arbetslösheten bland kvinnor 6,4 procent och bland män 8,8 procent.

I riket var 19,2 procent av de utrikes födda kvinnorna i arbetskraften arbetslösa och 16,5 procent av männen. Bland utrikes födda kvinnor i Värmland var arbetslösheten 22,3 procent och bland männen 21,8 procent. I Eda var 14,2 procent av kvinnorna och 21,1 procent av männen arbetslösa.

Bland unga 18-24 år var arbetslösheten i december 7,1 procent bland kvinnorna på riksnivå och 10,2 procent bland männen. Bland de värmländska unga kvinnorna var arbetslösheten 7,8 procent och bland männen 12,8 procent. I Eda var 8,3 procent av kvinnorna och 9,9 procent av männen mellan 18 och 24 år arbetslösa.

Bland unga som är utrikes födda var arbetslösheten i december 18,8 procent bland kvinnorna och 19,4 procent bland männen i riket. I Värmland var 23,1 procent av kvinnorna och 23,6 procent av männen arbetslösa. I Eda kan vi inte se andelen arbetslösa utrikes födda unga kvinnor eftersom de var så pass få att de skyddas av sekretess, men 18,4 procent av de utrikes födda unga männen i kommunen var arbetslösa i december 2021.

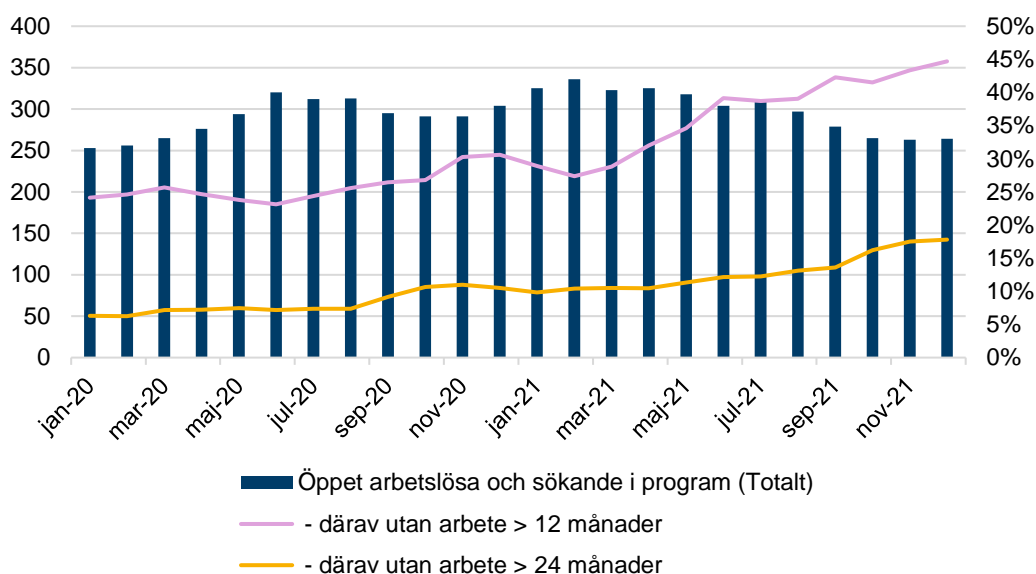
Figur 18: Andel arbetslösa kvinnor och män i riket, länet och kommunen, över tid
(Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik)

Det kan vara intressant att se hur arbetslösheten bland kvinnor och män rört sig under de senaste två åren, med tanke på coronapandemin och dess påverkan. Eda (heldragen linje) jämförs här med Värmland (streckad linje) och riket (prickad linje). De blå linjerna är kvinnor och de gula är män.

Kvinnorna i Eda har haft lägst arbetslöshet under perioden januari 2020 till mars 2021, då kommunen låg på samma nivå som länssnittet. I april och maj 2021 låg arbetslösheten bland kvinnor i kommunen på den högsta nivån under perioden, 8,2 procent. Från juni 2021 vände det neråt och i slutet av 2021 planade arbetslösheten bland kvinnor i kommunen ut.

Männen i kommunen har däremot legat högre än läns- och rikssnitten sedan maj 2020, med undantag från oktober 2020 då Eda låg på samma andel arbetslösa män som rikssnittet. Den högsta arbetslösheten bland män i kommunen uppmättes i februari 2021, 11,3 procent. Även om arbetslösheten sedan sjönk syntes en liten ökning under sommaren 2021, men även bland männen planade kurvan ut i slutet av året.

Sett över hela tvåårsperioden var arbetslösheten bland kvinnor i Eda 0,2 procentenheter lägre i december 2021 jämfört med januari 2020, medan den hade stigit med 0,8 procentenheter bland männen. Trots att den gått upp och ner under perioden var arbetslösheten alltså på nästan exakt samma nivå i december 2021 som i januari 2020.

Figur 19: Långtidsarbetslösa kvinnor och män som andel av alla arbetslösa i kommunen, januari 2020 – december 2021
(Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik)

Coronapandemin har i flera avseenden inneburit ytterligare utmaningar för de som redan innan pandemin stod långt ifrån arbetsmarknaden. Antalet långtidsarbetslösa har ökat i länet som helhet mellan januari 2020 och december 2021.

Den totala arbetslösheten i antal personer visualiseras av staplarna och läses av mot den vänstra axeln. Linjerna visar den procentuella andel som varit arbetslösa i mer än 12 eller 24 månader och läses av mot den högra axeln.

Av samtliga 253 personer som var folkbokförda i Eda och arbetslösa i januari 2020 var det 61 personer (24 %) som varit utan arbete i minst 12 månader och 16 personer (6 %) som varit utan arbete i 24 månader eller längre. I december 2021 var det totalt 264 personer som var arbetslösa i kommunen, och av dessa hade 118 personer (45 %) varit utan arbete i minst 12 månader och 47 personer (18 %) hade varit utan arbete i minst 24 månader.

Den månad med flest arbetslösa under perioden var februari 2021, då 336 personer folkbokförda i Eda var arbetslösa. I juli 2021 var det flest arbetslösa personer som varit utan arbete i minst 12 månader, 120 personer. December 2021 var den månad då flest varit utan arbete i minst 24 månader, 47 personer.

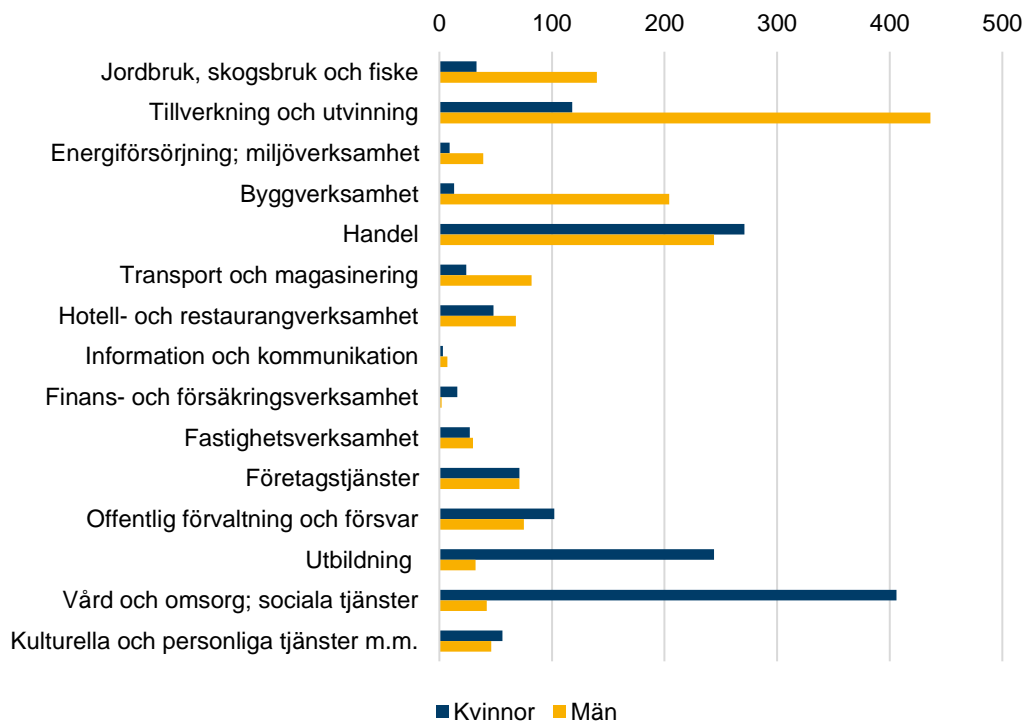
Från januari 2020 till högsta punkten i februari 2021 ökade antalet arbetslösa i kommunen med 33 procent. Sett över hela perioden är antalet arbetslösa i kommunen nästan oförändrat, men har stigit från 253 till 264 personer, eller 0,04 procent.

Långtidsarbetslösheten har dock ökat mer. Antalet personer som varit utan arbete i minst 12 månader har ökat från 61 personer i januari 2020 till 118 personer i december 2021, en ökning med 93 procent. Antalet personer som varit utan arbete i minst 24 månader har under samma period ökat från 16 till 47 personer, en ökning med 194 procent.

Köns- och åldersfördelning per bransch

Värmland har en mycket könssegregerad arbetsmarknad, vilket blir tydligt när vi tittar på inom vilka branscher kvinnor respektive män arbetar.

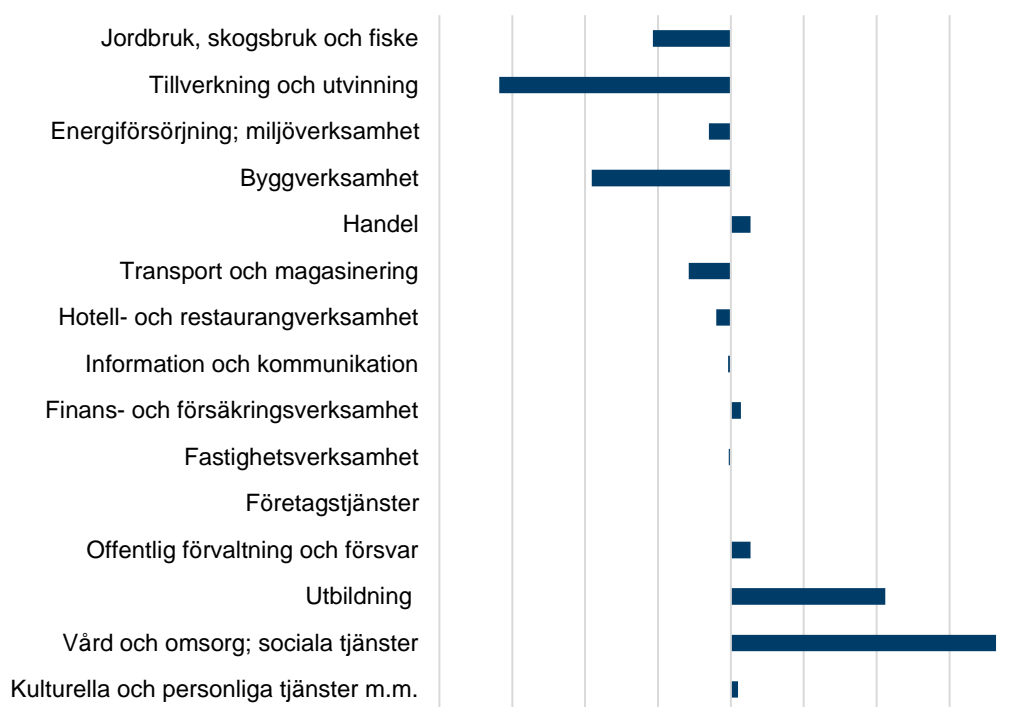
Figur 20: Förvärvsarbetande kvinnor och män 20-64 år med bostad i kommunen efter näringsgren

(Källa: SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS)

Enligt SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS) var det 1 465 kvinnor och 1 544 män mellan 20-64 år och folkbokförda i Eda som förvärvsarbetade 2020. Av dessa arbetade 24 kvinnor och 26 män inom en okänd verksamhet enligt Svensk Näringsgrensindelning (SNI) och är inte inkluderade i ovanstående diagram.

Det är tydligt att det största antalet kvinnor finns inom vård, omsorg och sociala tjänster, handel samt inom utbildning. Hela 63 procent av kvinnorna (921 kvinnor) i Eda arbetar inom dessa tre näringsgrenar. Bland männen är det istället tillverkning och utvinning, handel och byggverksamhet som dominerar, där totalt 57 procent (884 män) arbetar. Handel anställer en större andel både kvinnor och män i Eda jämfört med övriga kommuner i länet.

De branscher där det minsta antalet kvinnor arbetar är information och kommunikation och energiförsörjning och miljöverksamhet. Branscherna med det minsta antalet män anställda är finans- och försäkringsverksamhet samt information och kommunikation.

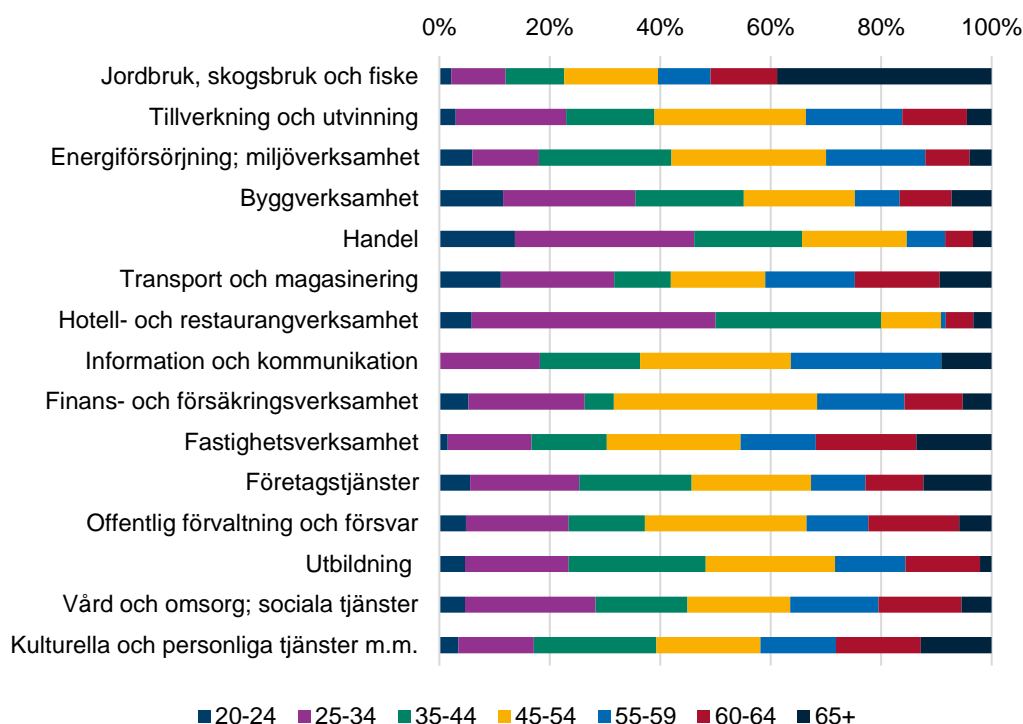
Figur 21: Underskott eller överskott av kvinnor 20-64 år med bostad i kommunen efter näringsgren

(Källa: SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS)

Diagrammet ovan visar istället branschernas under- eller överskott av kvinnor (antalet kvinnor anställda i branschen minus antalet män). De branscher som har ett stort underskott av kvinnor (mansdominerade) finns på den vänstra sidan om axeln, och de branscher som har ett stort överskott av kvinnor (kvinnodominerade) finns på den högra sidan.

Genom att enbart titta på underskott eller överskott av kvinnor⁴ blir det tydligt hur stor obalans det är i de mest mans- och kvinnodominerade branscherna. Ju längre stapeln är, desto större obalans. Att de branscher som har de största obalanserna också överlag är de branscher där de flesta förvärvsarbetande är anställda spår på den könsuppdelade arbetsmarknaden ytterligare.

⁴ Här har vi valt att titta på underskott och överskott av kvinnor, men man kan självklart välja att titta på underskott och överskott av män. Då hade istället mansdominerade branscher visats på höger sida axeln och kvinnodominerade på vänster sida, men den sneda fördelningen kvarstår och hade alltså enbart blivit spegelvänd.

Figur 22: Åldersfördelning bland de anställda i branscherna

(Källa: SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS)

Genom att titta på åldersstrukturen i näringsgrenarna kan man skapa sig en ungefärlig uppfattning om kommande pensionsavgångar inom respektive bransch. Här har vi även inkluderat gruppen 65+ för att se hur många personer 65 år och äldre som fortfarande är förvärvsarbetande.

Jordbruk, skogsbruk och fiske har den största andelen äldre förvärvsarbetande, där över hälften av de anställda är 60 år och äldre. Här ingår ett stort antal skogsägare som äger och förvaltar skog och inte i egentlig mening förvärvsarbetar, men inte desto mindre behöver en yngre generation i sinom tid ta över.

Hotell och restaurang är den bransch som har den största andelen yngre anställda. Hela 91 procent är 54 år eller yngre, varav hälften är yngre än 35 år. Även handel har en låg medelålder bland de anställda. Här är 85 procent 54 år eller yngre, varav 46 procent är under 35 år.

